

Večer baskické poezie a hudby

Čtení v baskičtině
S českým překladem

*“Europaren bihotzean
V srdci Evropy”*

Asier Serrano,
básník a zpěvák

Harkaitz Cano
spisovatel

Místo:
Cafe Skleněná louka,
Kounicova 23,
BRNO 602 00
Čas: **20:00**
Datum: **14-04-2011**

AURKEZPENA

ASIER SERRANO

“byl jsem velmi špatný sák líný. Na střední škole jsem začal psát. Napsal jsem si poznámky, ale kreslil jsem si a psal básně. Spoluzáci byli překvapeni mojí zálibou”.

Narozen 1975 v Elgoibaru.

Mgr Marketingu a Učitelství pro mateřské školy.

Učí v MŠ

Je hudebník

HARKAITZ CANO

Narozen 1975 v Lasarte-Oria.

Stužoval práva.

Od 1993 byl členem literární skupiny LUBAKI BANDA.

Spolupracuje s některými baskickými periodiky a píše scénáře pro rozhlas a televizi.

Píše básně a povídky

Obdivuje spisovatele “desperaty”.

AINARA

**BE BACK HERE
and I am back here
but you are not here
what's happening?**

*Itzuli nintzen hiri honetara
hiri honetako gure hospoda honetara
baina zu ez zaitut aurkitu
bakarrik nago...
beharbada zu negua zarelako
eta ni udaberrikoa?
zu zara hotz eta isil
eta nire epeltasun lotsatiak
ezin zaitu berotu
eta joan zara jada iparralderagoko neguetara?*

*Sortu zinen neguan
baina udaberriaren atarian
nire zain gelditu zinen.
Ni sortu nintzen udaberrian
baina udaren atarian
zure zain gelditu nintzen
hegan ikasten
zure bila joan nadin
uda eta udazkena zeharkatuz
udaberriaren atarian
nire zain zeundelako geldirik
hotz
isil
maite zaitut
maite al nauzu?*

***BE BACK HERE
and I am back here
but you are not here
what's happening?***

Vrátila jsem se do tohoto města,
do tohoto města, do té naší hospody,
ale nenacházím tě.

Jsem... sama.

Snad proto, že ty jsi zimní
a já jsem jarní?

Jsi chladný a mlčenlivý
a teplo moje nesmělé
tě sotva může zahřát.

Odešel jsi snad hledat zimu na sever?

Narodil ses v zimě,
však na prahu jara
zastavil ses a čekal na mě.

Narodila jsem se na jaře,
ale čekala jsem tě
na prahu léta.

Učila jsem se létat, abych tě mohla najít
proletíc létem a podzimem

až na práh jara,
protože jsi na mě čekal.

Zima.

Ticho.

Nemluvnost.

Miluji tě,
miluješ mě?

ITL.: Marie Richterova, Jan Darebny, Iva Klizova

ASIER

“Larrialdietarako...”

Larrialdietarako zerrenda errepara dezagun.

Bat:

**Ohetik jaikitzean elkarrekin joango gara komunera,
ispiluaren aurrean
betzuloak zenbat ubeldu zaizkigun ikertzera.**

Bi:

**Kafesnetan ordez,
ardotan bustiko ditugu kruasanak.**

Hiru:

**Nik zure soineko purpura jantziko dut,
eta zuk
nire hileta elizkizunerako espresuki
erosi nuen esmokina.**

Lau:

**Zortzi uso mezulari lumatu eta
apartamentuaren akuratzaillearekin
zorrak kitatuko ditugu.**

Bost:

**Espaloiaaren bestaldeko itsuak animatuko ditugu
zebrabidea,
semaforoa gorri dagoenean igaro dezaten.**

Sei:

**Ospitale atarian klaxona joko dugu ozen,
koma egoeran daudenek,
Herioren turuta zurruna
aditu dutela pentsa dezaten.**

Zazpi:

Zazpi,

**ez bat gehiago, ez bat gutxiago,
zazpi izango dira beteko ditugun bekatu kapitalak.**

Zortzi:

**Eskutik emanda paseatuko gara
milioika espezie exotiko eta bakar biltzen dituen
lorategi botanikoaren erditik.**

Bederatzi:

**Azken musua ernalduko dugu,
ilargia eta eguzkia eklipse absurdo batean
ezkon daitezen.**

Hamar:

**Lo beltzari
garai gaitzan utziko diogu.**

**Larrialdietarako zerrenda errepara dezagun,
iturburuko apo morea
larrazkenaren usainera makurtu aitzin.**

Projděme si seznam nezbytností.

Jedna:

Až vstaneme, půjdeme spolu do koupelny,
abychom se podívali do zrcadla,
jak nám zfilověly uši.

Dvě:

Namočíme croisanty ve víně
a ne v kávě s mlékem.

Tři:

Já si vezmu tvé purpurové oblečení
a ty
smoking, který jsem si koupil výhradně
na pohřby.

Čtyři:

Oškubeme osm poštovních holubů
a splatíme dluhy
pronajímateli bytu.

Pět:

Zburcujeme slepce na druhé straně chodníku
aby se vrhli na přechod pro chodce
na červenou.

Šest:

Budeme hlasitě troubit před
nemocnicemi,
aby lidé, co jsou v komatu,
slyšeli nesmiřitelnou trobu Smrti.

Sedm:

Sedm,
ani víc, ani míň,
bude smrtelných hříchů, jichž se dopustíme.

Osm:

Budeme se procházet držíce se za ruce
botanickou zahradou, ve které jsou
miliony exotických a vzácných druhů.

Devět:

Dáme si poslední polibek,
aby se slunce oženilo s měsícem v absurdním
zatmění.

Deset:

Necháme se, aby nás přemohl zlý sen.
Projděme si seznam nezbytností,
dřív, než fialový skokan od pramenu
padne na kolena ve vůni podzimu.

Itz.: Jan Darebny

HARKAITZ
“Maitale oihak”

Maitale ohiak gomendatu zizkidanak
Eginahalak egin: ahal bada ez atera erretratuetan.
Beste erremediorik ez balego, jarri atzeneko ilaran.
Beste erremediorik ez balego, haizena baino zaharrago
atera hazala beti argazkilariak.
Beha horri: doan denbora ez da doakoa
–dohakabea, agian–.
Jakin gaileta kutxatako heure argazkiak
besteentzako altxorrek direla beti; ez heuretzat.
Beha amuari, beha begiari: bi-biak dituk gauza bera.
Beha odol arrastoari:
heure begia dateke hurrengoan amuko
–heure heste-korapiloa damuko–.
Beha, ez ahaztu: zoriona duk mendekurik onena.
Depresioaren zakur beltzari erran, begi beltzetara so:
“Enteratu hadi, perrua, beltzagoak dituk ene begi perruak”.
Eskua laztantzen jarraitu agurrekoan, otoi,
sekula heure oherik nahiko ez dugun emakumeoi.
Ez uko egin festei jai-ugazabandrearekin muzindu
haizelako soilik.
Beha, ez ahaztu. Izan eskuzabal:
ez hadila sekula festa uzten azkena izan.

Co mi doporučila má exmilenka

Udělej vše, co bude možné: bude-li to možné, nenech se fotit.

Nebylo-li by zbylí, postav se do poslední řady.

Nebylo-li by zbylí, ať tě fotograf zachytí vždy
trochu staršího než jsi.

Hle: čas, který uplyne, neuplynul nadarmo
–nepříhodně, možná–.

Věz, že tvoje fotky v krabicích od sušenek
budou pro ostatní vždycky pokladem;
pro tebe ne.

Pohleď, návnada, pohleď, oko: obojí je to to samé.

Pohleď na tu skvrnu od krve:

Ta příští by mohla být z tvého oka coby návnady
– a coby znamení pokání tvá střeva–.

Podívej, pamatuj si: štěstí je nejlepší pomsta.

Řekni tomuhle černému psovi, dívaje se mu do černých očí:

“Věz, pse, zlobné oči mé jsou černější těch tvých.”

Dál hlad ruce na rozloučenou, prosím,
nám ženám, jež se nikdy nenabažíme tvé postele dosyta.

Nikdy neodmítej pozvání na oslavu od své šéfové
jen proto, že jsi rozzloben.

Pohleď, pamatuj. Buď šlechtný:

Nikdy neodejdeš z oslavy jako poslední.

Itz.: Jan Darebny

ASIER
“Berandu gabiltza” kantua

HARKAITZ
“Norbait berria” poema irakurri
Norbait berria

Zuretzat berria den norbait, beste inorentzat oso zahar dena.
Zuretzat distira den norbait, beste askorentzat txingor itzali;
zurekin inoiz desengainatu ez den norbait, luxu itzela,
elur erori berria elur erori berriari koplaka bezala.
Faltsua den lehen inpresio aratz hori, dena abantaila.
Elkarren iraganik gabe –enteratuko zara, galdetuko duzu berataz-.
Gauza gutxi iraganik gabe zugana oinez datorren
berrogei urteko emakumea gaindi dezakeenik.
Oheratu aurretik hartu beharko dituzuen arauzko hogeikafeen aurretik
unerik intentsoena: zapatetatik mototsera hura usaintzearekin
izan duzun fantasia.
Kiwi betuna, behatz zigortuak, belaun nekatuak, gerri perfektua,
kraterrak masailetan:
“azal hau ez duk betirako” gogoeta saihestezina,
ez da uste duzun bezain garaiz
inoiz ez da uste duzun bezain garaiz
zeuretzat oraindik berria denean bera artean.
Zuretzat berria den norbait, beste inorentzat oso zahar.
Baina laster ez hain berri, laster ez.
Ez dituzu arrisku seinaleak, tibia gurutzatuak eta garezurak,
¡Atención! peligro de muerte, errespetatu.
Norbait berria da, non ezarri defentsa lerroak,
nola desbideratu grinaren uhinak, nola aurre egin horri, nola egin aurri?
Norbait berria da, prefosta.
Norbait berria, mirari hori.

Někdo nový

Co je pro tebe nové, je pro jiného velmi staré.
Čím je pro tebe ten, kdo září, pro mnohé další je matným kamenem;
kdo se v tobě nikdy nezklamal,
jaký to přepych,
jako čerstvě padlý sníh, jako hudba čerstvě padlého sněhu.
Každý první dojem je falešný, všechno je jen pro zisk.
Vztah bez společné minulosti –však se dozvíš, zeptáš se–.

Není moc věcí bez minulosti, které by mohly překonat čtyřicetiletou dámu, co k tobě přichází.

Nejsilnější chvíle před dvacítkou

Nutné kávy, které musíte vypít, než se spolu vyspíte: fantazie, které ti vnukla její vůně, od bot až po drdol.

Krém na boty značky Kiwi, prsty ztrestaných nohou, unavená kolena, perfektní pas, krátery na tvářích:

“Takovou kůži nebudeš mít navždy,” šeptá ti vkrádavá myšlenka,

Není to zrovna včas, jak si myslíš,

Nikdy to není zrovna všas, jak si myslíš,

i když pro tebe je to něco tak nového.

Někdo, kdo je pro tebe nový, je pro jiného velmi starý.

Ale brzy už nebude tak nový, brzy už ne.

Nebrals ohled na značení nebezpečí,

Pozor, nebezpečí smrti!...

Lebky a zkřížené hnáty.

Je to někdo nový, jak jen si vytyčit ochranné pásmo?

Jak odrazit vlny vášně?

Jak tomu čelit?

Je to někdo nový, bezpochyby.

Je to někdo nový, ten zázrak.

Itz.: Jan Darebny

ASIER

„Ametsen heroi“ kantua

HARKAITZ

„Txekhov vs Yahoo“ poema irakurri

Txekhov vs. Yahoo (edo: diglosia eta teknologia)

Anton Txekhoven esanetan, hiru bide har ditzake pertsona batek bizitzan:

**eskuinekoa hautatuz gero, otsoek irentsiko zaituzte,
ezkerrekoa hautatuz gero, zerorrek irentsiko dituzu otsoak;
erdikoa hautatzen baduzu, zeure burua irentsiko duzu.**

Yahoo Chat-en arabera, badira beste hiru:

***Available* (itxura penagarria: hel niri!)**

***Busy* (bai interesgarria berori, izaki harresitua)**

***Invisible* (ez zaituzte ikusten, ez zara existitzen)**

Ikusezin izatea hautatzen dut, zalantza izpirik gabe.

Eta ikusezintasuna hautatzen duten haiekin soilik

izan dezaket etorkizun bat amankomunean.

Maite dut beste izaki ikusezinekin gutun-trukea.

Maite dut haiek marraztea,

haiek marraz nazaten.

Maite dut haiekin

(el sistema ha detectado un error y ha debido cerrarse inesperadamente.

Puede que no se hayan guardado los últimos cambios realizados)

Čechov vs. Yahoo (aneb diglosie a technologie)

Podle Antona Čechova si člověk může zvolit jednu ze tří cest:

Zvolíš-li tu vpravo, snědí tě vlci,

zvolíš-li tu vlevo, sníš vlky ty,

zvolíš-li tu prostřední, sníš sám sebe.

Podle Yahoo chatu jsou tři jiné cesty:

Available (politováníhodné: povídej si se mnou!)

Busy (jasně, je zajímavé být takto opevněn)

Invisible (nevidí tě, neexistuješ)

Volím být neviditelným, bezpochyby.

A jen s těmi budu sdílet svou budoucnost,

kdo rovněž zvolí neviditelnost.

Rád si dopisuji s ostatními neviditelnými.

Rád si je kreslím,

ať si mě i oni kreslí.

Rád s nimi...

(V systému nastala chyba a musel být ukončen. Je možné, že vaše poslední provedené změny nebyly uloženy)

Itz.: /Jan Darebny/

ASIER

„Bigarren gezia“ kantua

HARKAITZ

„Telefonoz deitzen diodan jendea“

Telefonoz deitzen diodan jendea

Badago garai batean asko maitatu eta orain

urtebetetze egunean soilik deitzen diozun jendea.

Lan kontuak haizatu eta mesede bat eskatzeko deitzen diozuna.

Fakultateko inozoren bat, zure frakasoaren temperatura berritzeko hots egiten dizuna: “ni ez, baina bera... *inoiz ez*”.

Badago emazteak utzi zaituenean soilik deitzen diozun jendea (senarrak utzi duenean soilik deitzen dizuna, bestalde).

Badago gertuago balego hainbeste deituko ez zeniokeen jendea.

Badago kontu hartzeko deitzen diozun jendea,

kargu hartzeko hots egiten dizuna.

Badago lau urtean behin deitu arren, masailez masail

eta arimaz arima izpiritua epeldu eta zurekin dagoela

sentiarazten dizun jendea.

Badaude basamortuko ispilukeria diren deiak,

komertzial zapuztuak; *le interesaría si, le ha tocado un.*

Badago jendea, “deituko diat nik berehala”.

beti norbait garrantzitsuagoa duena beste adarrean,

eta gero ez du deitzen.

Badago jendea, hari whisky bat ez ordaintzeagatik deitu

eta azkenean deia tragoa baino garestiago ordainarazten dizuna.

Badago deitu ezin diozun jendea, haserre dagoelako zurekin,

edo kartzelan, edo zutaz ahaztuta, edo hilik; faena bat.

Badago zurekin hitz egiten duen bitartean

sudurzuloa haztatzen duela gehiegi nabaritzen zaionik.

Badago jendea sekula telefonoa hartu ez

baina beti hor dagoena txirrin-hotsak zenbatzen gela ilunean,

edo, xanpaina kopa eskuan,

mahats ale bana irensten duena txirrin-hots bakoitzeko.

Badago jendea ez dizuna deitzen,

badakielako beste norbaitek hartuko duela agian.

Badago jendea geratzeko deitzen dizuna

eta badago bere geratzeko modua

telefonoz mintzatzea bera dena.

Badago hilaren hamahiruan deitzen dizuna beti,

malenkonia esoteriko apur batez, beharbada.

Dakizuna berresteko deitzen diozuna.

Kontra egin diezazun deitzen diozuna.

Edo markatzen hasi eta bere telefonoaren azken zenbakia

jada inoiz gogoan ez duzuna.

Eta gero dago, zu bezala,

oso bakanetan deitzen diodan jendea:

adibidez su-eten bat apurtu,

edota elurra ari duenean kanpoan,

esateko: “eta orain zer?”,

edo, “elurra ari din hor ere?”,

eta zuk: “bai, ari dik”.

Lidé, kterým volám

Jsou lidé, které jsi měl někdy opravdu rád a kterým teď voláš jen v den jejich narozenin.

Kterým voláš jen kvůli pracovním záležitostem nebo kvůli prosbě o laskavost.

Nějaký hlupák z fakulty ti volá jen aby se dověděl o tvých neúspěších:

„Já ne, ale on... *nikdy*“.

Jsou lidé, kterým voláš, když tě opustila žena

(na druhou stranu, ona ti volá zas jen když ji opustil manžel).

Jsou lidé, kterým, být ti víc nablízku, bys nevolal tolik.

Jsou lidé, kterým voláš, abys je žádal o vysvětlení,

kteří ti volají jen aby tě vytočili.

Jsou lidé, u kterých máš pocit, že jsou ti nablízku, přestože ti volají jednou za čtyři roky a hřejí tě na duši.

Jsou hovory, které jsou jako preludy v poušti, chybné předzvěsti;

le interesaría si, le ha tocado un.

Jsou lidé, kteří „hned ti zavolám zpátky“,

mají na drátě vždy někoho důležitějšího,

a pak nezavolají.

Jsou lidé, kterým jsi nezaplatil whisky, a tak tě volání vyjde ve výsledku draž než jedna sklenka.

Jsou lidé, kterým nemůžeš volat, protože jsou na tebe naštvaní

nebo protože jsou zavření nebo protože na tebe zapomněli či jsou mrtví; je to těžké.

Jsou lidé, kteří, zatímco s tebou mluví, jako by se šťourali prstem v nose.

Jsou lidé, kteří nikdy nezvednou telefon, ale vždycky tam jsou,

ve své tmavé místnosti, počítajíce kolikrát to cinkne nebo,

se sklenkou šampaňského v ruce,

polykají kuličku hroznové vína s každý zazvoněním.

Jsou lidé, kteří ti nevolají,

protože vědí, že to vezme někdo jiný,

Možná.

Jsou lidé, kteří ti volají, aby se s tebou dohodli

A jsou tací, pro které je pouhý akt telefonování

jistou formou dohody.

Jsou tací, kteří ti volají každý měsíc vždy třináctého,

s určitou dávkou melancholie, esoterické snad.

Kterým voláš, aby ses utvrdil v něčem, co už víš.

Kterým voláš, abys jim oponoval.

Itz.: JAN DAREBNÝ

ASIER
„Demagun“

Demagun marmoken mozorroa daramagula jantzita.

Biluzik ageri zaizkigula arteriak eta zainak,
pentsamenduak, desirak eta ametsak.

Demagun karez beteriko burmuinak
daratuluaz husten dizkiogula elkarri.

Hareazko erlojuaren kristala
berez pizza dadin uzten dugula,
denboraren harea gero eta finagoa dela
jabetzen garelako.

Demagun gure inkontzientziaz
gero eta kontzienteagoak garela.

Espaloietako estolden burdinazko tapaki denak askatu
eta zuloetan erortzearen beldurrik gabe
paseatzen garela egunsentiaren piztiarioan.

Demagun inoiz berriro
ez lokartzeko intentzioarekin
jaikitzen garela ohetik.

Demagun ostirala dela
eta zugana eraman behar ninduen hegazkina
zerutik igarotzen ikusi dudala.

Předpokládejme, že jsme v přestrojení meduzy
Že se nám odkrývají cévy a tepny
Myšlenky, přání a sny

Předpokládejme že se vyprazdňujeme s vrtem
mozek plný vápna.

Nechme prasknout sklo písečných hodin
Protože si uvědomujeme že
písek času je čím dál víc jemnější.

Předpokládejme že jsem si vědomi našich
nevědomostí.

Vypustíme všechna železná víka chodníkových kanalizací
a procházejme se v bestiaři za svítání
beze strachu ze spadnutí do děr.

Předpokládejme, že vstáváme z postele
s úmyslem, že už nebudeme nikdy chtít zase spát.

Předpokládejme, že je pátek
Vidím jak se na obloze protíná
letadlo, které mě chtělo dovést až k tobě

Itz.: Iva Klizova

HARKAITZ
„Alde egin“ poema

Alde egin
Zenbat jende ez ote da aldatu auzoz, hiriz, kontinentez,
norbere sustraiak usteltzean
sortzen den kiratsetik ihes?

Uniknut
Kolik lidí nevyjde ze své čtvrti,
města, světadílu,
unikajíce osobitému zápachu
kořenů sebe sama?

HARKAITZ
„Huntzak“ poema

**Huntzak bere bidea egiten du
Huntzak bere bidea egiten du
eta guk gurea.**

**Gutxi esatea da hori baina,
asko litzateke egia balitz.**

Břečťan si razí cestu
RKAITZBřečťan si razí svou cestu
a my zase tu naši.
Říci tato slova není moc, ale
bylo by to víc, být to pravda.
/jan darebny/

